

Лекція 2. Творчість

План.

1. Поняття «творчість».
2. Класифікація творчості.
3. Теорії творчості.

1. Творчість – це:

– діяльність людини, яка створює нові матеріальні та духовні цінності, що потрібні суспільству;

- створення нових за задумом культурних і матеріальних цінностей (С.І.Ожегов);

- духовна діяльність, результат якої створення нових оригінальних цінностей, встановлення нових, раніше не відомих фактів, властивостей і закономірностей матеріального світу і духовної культури (А.Г. Спіркін).

Яку діяльність вважати творчою?

Для відповіді на це питання, слід визначити критерії відокремлення творчої діяльності від нетворчої.

Критерії творчої діяльності:

- новизна;
- суспільна цінність;
- вихід за рамки того, що вимагається (злочинець – творча людина?);
- створення творчого продукту (образ у театральному мистецтві, новий механізм в інженерії та ін.);

Як співвідноситься відповідність нормам і творча активність?

Відповідаючи на це питання, маємо враховувати:

- небезпеку надмірного регламентування;
- водночас дотримання норм може служити передумовою розвитку творчого потенціалу.

2. Класифікація творчості

Виділяють такі різновиди творчості.

I критерій – за змістом діяльності:

- наукова;
- поетична;
- музикальна;
- зображувальна;
- адміністративна;
- військова;
- та ін.

II критерій – за здійсненністю:

- художня (фантастична, міфологічна);
- наукова;
- проектна.

III критерій – за суб'єктом:

- індивідуальна;
- групова;
- масова.

3. Теорії творчості.

1) *психоаналітична теорія* (З. Фрейд, К. Юнг та ін.), основна ідея якої – творчість – це форма прояву еросу, творчі прагнення похідні від сексуальності.

Відповідно до цього рушійна сила творчості – десексуалізація або *сублімація*, завдяки якій відбувається перенесення сексуальної енергії у творчу діяльність, що втілює витіснені переживання.

Невідоме – джерело творчого потенціалу.

Будь-яка творча людина характеризується подвійністю, сполученням парадоксальних властивостей. З одного боку, вона відзначається особистісною індивідуальністю, а з іншого, виражає вихід за власну особистісну індивідуальну природу (К. Юнг).

Зрештою – творчий дар – це доля, рок, непідвладний людині.

2) *Когнітивна теорія творчості* (Дж. Келлі та ін.), основна ідея якої – творчість – форма пізнання людини самої себе і світу. Життя творчої людини – це дослідницька пригода.

3) *Гуманістична психологія* (А. Адлер, А. Маслоу та ін.), основна ідея якої – творчість – форма самоактуалізації особистості.

«*Піраміда потреб*» А. Маслоу відносить творчі потреби до найвищого рівня. Вони актуалізуються у свідомості людини за умови задоволення її потреб нижчих рівнів (біологічних і соціальних).

Не обмежуючись певним рівнем добробуту і статусом у суспільстві, особистість прагне реалізувати власне Я, власний життєвий проект, власну *екзистенцію*.

Тут гуманістична психологія ґрунтується на філософії екзистенціалізму (С. К'єрегор, М. Бердяєв, М. Хайдегер, Ж.П. Сартр), яку ще називають філософією свободи або творчості.

4) *Теорія творчої особистості* Г.С. Альтшулера. Основна ідея – творчі здібності має кожна людина, але творчий потенціал не відкривається до того часу, доки не з'явиться відповідний суспільний запит на нього.

Формуванню творчого потенціалу особистості заважає вузька спеціалізація діяльності.

В основі розвитку творчого потенціалу – мотивація до творчості та оволодіння технологіями творчої діяльності.

Провідний засіб розвитку творчої особистості – самовдосконалення.